

Оригинални научни рад

ЖЕНСКЕ СВЕТСКЕ ИГРЕ

Ивана Парчина¹, Виолета Шиљак¹, Александра Перовић¹ и Елена Плакона²

¹ Факултет за менаџмент у спорту, Алфа универзитет, Београд, Србија

² Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду, Србија

УДК 796.093.1-055.2

САЖЕТАК

Предмет овог рада се односи на једно од првих међународних атлетских такмичења познатог под именом Женске светске игре. Ове прве Игре за жене организовао је Међународни спортски клуб Монака и Монте Карла и за циљ су имале да привуку и забаве спортске ентузијасте. На овом међународном такмичењу жене су имале прву прилику да учествују у атлетским надметањима. Игре су одржане 1921., 1922. и 1923. године у Монте Карлу. Ове Игре су у то време имале префикс - Олимпијске. Успех првих оваквих Игара је много олакшао организацију наредних такмичења за жене у различитим дисциплинама. Председница Међународне федерација спорта за жене је била Алис Милиат која је организовала Женске олимпијске игре у Паризу 1922. године, Међународне женске игре 1926. године у Гетеборгу, 1930. године у Прагу и 1934. године у Лондону. Циљ рада је утврђивање значаја Женских светских игара на целокупни развој женског спорта и њихово укључивање у програм такмичења на Олимпијским играма. У раду је примењен историјски метод. Резултати рада су допринели расветљавању недоумица везаних за укључење жена у Олимпијски покрет, обзиром да је Алис Милиат својим радом скренула пажњу Међународног олимпијског комитета на значај укључивања жена у програм такмичења на Олимпијским играма.

Кључне речи: жене, атлетика, међународна такмичења, Алис Милиат

Аутор за кореспонденцију
Виолета Шиљак
violeta.siljak@alfa.edu.rs

УВОД

Узимајући у обзир Кубертенов утицај, оквир његовог стварања и мотивацију, може се сматрати да су главни узроци недостатка присуства жена у такмичарском спорту повезани са религијом, припремом за рат, античким Олимпијским играма, викторијанском Енглеском. Постојао је велики број директних противника идеји да жене равноправно учествују у спорту. Кубертенови радови пружају довољно доказа овој тврдњи. Он се противио учешћу жена у такмичарском спорту јер у складу са својим васпитањем, то није сматрао природним. Кубертен је био човек свог времена, који се није мењао у складу са друштвеним променама које су захватиле Европу изазивајући преврат у дотадашњим обичајима и принципима. Написао је 1901. године: *Улога жене у свету остаје као што је увек била. Она је изнад свега сапутник мушкарцу, будућа мајка породице и требало би да буде васпитана имајући овакву своју судбину у виду...*¹

Први пут када је помислио на улогу жене у обнављању Олимпијских игара Кубертен је боравио у Енглеској и посматрао процес награђивања победника на играма организованим њему у част 1890. године. Победник би на белом коњу дојахао до места где је стајала девојка, сишао са коња и клекнуо испред ње како би био крунисан лоровим венцем. Након тога би пољубио девојку у руку. Кубертену, који је већ усвојио енглески стил живота, овај приказ се изузетно допао и описао га је на конференцији у Женеви 1935. године. У каснијим годинама свог живота, Кубертен је прихватио учешће жена у спорту и јавном животу, али га је и даље мучило присуство публице на такмичењима жена.

Пријем жена у Олимпијски покрет постао је званичан тек 1924. године када је у основна правила уведен текст: *Жене се прихватају у одређена такмичења на Олимпијским играма. Програмом ће бити дефинисано који су то догађаји у којима могу учествовати.*

На Конгресу одржаном у Прагу 1925. године Кубертен је најавио да се повлачи са места председника и полако се традиција као фактор коришћен за искључивање жена, губи. На наредном Конгресу одржаном у Лисабону 1926. године, жене су примљене у атлетска надметања и по први пут су могле да уђу на олимпијски стадион у Амстердаму на Играма 1928. године. Ово је била последња препрека маскулизоване хегемоније коју су жене прескочиле. Њихово прихватање на атлетској стази резултат је дугог процеса.

¹ Norbert Müller, ed., *Pierre de Coubertin Textes Choisis, Vol.1* (Zurich: International Olympic Committee, 1986), 47

ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И МЕТОД РАДА

Предмет рада односи се на учешће жена у посебним атлетским такмичењима названим Женске светске игре. Циљ рада је утврђивање значаја Женских светских игара на целокупни развој женског спорта и њихово укључивање у програм такмичења на Олимпијским играма. У раду је примењен историјски метод.

УЛОГА АЛИС МИЛИАТ У РАЗВОЈУ ЖЕНСКОГ СПОРТА

Упркос отпору Кубертена и осталих конзервативних чланова Међународног олимпијског комитета неке жене су успеле да учествују у раним Играма у дисциплинама које су биле друштвено прихватљиве за жене. Атлетика није била дисциплина отворена за жене, а на оне које су се њом бавиле није гледано са наклоном. МОК је одбио да размотри учешће жена на Играма 1920. и 1924. године. Одлука МОК-а и Међународног атлетског аматерског савеза да се не бави проблемом жена, довела је до стварања Међународног савеза женског спорта (FSFI - *Federation Sportive Feminine Internationale*) који је био главни покретач промена у женском спорту током 20-их и 30-их година прошлог века. Овај Савез основан је 31. октобра 1921. године и играо је изузетно важну улогу у еволуцији женског спорта и такмичењима на Олимпијским играма. Од чланства пет нација у години оснивања, овај Савез је нарастао до чланства 30 нација 1936. године када је угашен. На челу овог тела налазила се Алис Милиат (сл. 1).

Алис Милиат је 1917. године основала Савез женског спорта Француске (*Federation des Societes Femines Sportives de France*) отприлике у исто време када је покренут Аустријски атлетски савез аматера. Први женски национални шампионат у атлетици одржан је 1918. године у Аустрији, а атлетика се развијала у Великој Британији, Пољској, Италији, Швајцарској, Белгији и Норвешкој и током рата². Подстицај који је недостајао да би се покренуло законско тело за контролу

Сл.1 Алис Милиат

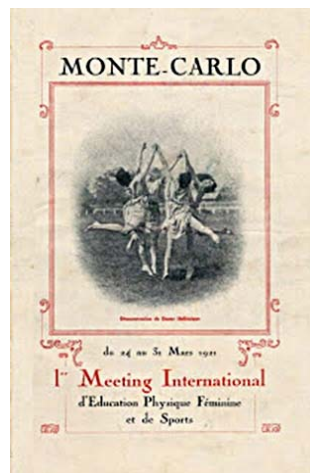
² Allen Guttman, *Women's Sports. A History* (New York: Columbia University Press, 1991), 95

међународних такмичења жена у атлетици, стигао је од не толико познате Француске спортисткиње Алис Милиат. Великим напорима ове жене и њених сарадника олимпијски званичници натерани су да препознају жељу жена да се такмиче на међународном нивоу и да представљају своју земљу као и мушкарци на олимпијским такмичењима. Милиат се бавила веслањем које је заволела током боравка у Енглеској. Путовала је много Европом и Сједињеним Америчким државама и била врло заинтересована за спорт и физичко образовање. У једном од три велика француска клуба *Женски спорт (Femina Sport)* започела је своју каријеру лидера у спорту. Клуб је основан 1912. године, а Алис је постала председница клуба три године касније. У организацији првог националног шампионата Француске одржаног 1917. године радила је као благајница, да би већ наредне године била изабрана за генералног секретара Француског савеза. У марту 1919. године, једногласно је изабрана за председницу истог савеза. Као председница организовала је шампионате у хокеју на трави, фудбалу, кошарци и пливању.

ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ ЗА ЖЕНЕ И ЖЕНСКЕ СВЕТСКЕ ИГРЕ

Алис Милиат је усмерила сву своју енергију да спорт жена буде признат од стране организација мушког спорта. Користила је сво своје искуство како би помогла женском спорту, а 1921. године, након што је њен захтев за увођење атлетских дисциплина за жене на Олимпијске игре одбијен, организовала је заједно са председницом Међународног спортског клуба *Монако*, Камил Бланк, прве Олимпијске игре за жене у Монте Карлу (сл. 2). На такмичењу под називом *1er Meeting International d'Education Physique Feminine de Sports Athletiques* учествовало је 100 такмичарки из 4 земље³. Такмичења су одржана у периоду од 24. до 31. марта у башти казина *Монте Карло*.

Жене из Енглеске, Француске, Италије и Швајцарске надметале су се у трчању на 60m (сл. 3), 250m, 800m, штафета 4x75m и 4x175m, препоне 65m,

Сл. 2 Насловна страна програма такмичења

³ International Association of Athletics Federation, "Plaque commemorating first womens Olympics.", IAAF, <http://www.iaaf.org/news/news/plaque-commemorating-first-womens-olympics-un> (преузето 15.02.2013).

скоку у даљ, скоку у даљ из места, скоку у вис, бацању копља и бацању кугле. На овом спортском догађају одржани су и егзибициони мечеви у кошарци, гимнастици и пушболу⁴ (*pushball*).

Све златне медаље освојиле су такмичарке из Енглески и Француске, а све учеснице су добиле посебне медаље за учешће на Играма.

Сл. 3 Трка на 60 метара

Сл. 4 Медаља са Игара у Монте Карлу

Игре пратило је 15.000 гледалаца, а доживеле су толики успех да је у августовском издању новина *Спорт (Le Sportif)* Милиат упоређена са Кубертемом⁵.

Организовањем ових Игара и успостављањем Савеза, Милиат је постигла два циља:

⁴ *Pushball* су играле две екипе на терену дугом 128 и широком 46 метара лоптом пречника 1,83 метра и тешком око 23 килограма. У свакој екипи било је по једанаест играча који су током два полувремена покушавали да лопту пребаце преко или прогурају испод гола. У зависности од начина на који је лопта пребачена, додељивали су се бодови. Игра је измишљена у Сједињеним америчким државама 1891. године.

⁵ Andre Drevon, Alice Milliat *La Passionaria du Sport Feminin* (Paris: Vuibert, 2005), 68

- превазиђен је отпор Пјера де Кубертена да дозволи женама да равноправно учествују на Олимпијским играма и
- приморан је Међународни атлетски савез аматера (IAAF-*International Amateur Athletic federation*) да женску атлетику схвати озбиљно.

На Играма је учествовало 77 такмичарки из Чехословачке, Француске, Енглеске, Швајцарске и Сједињених америчких држава. Такмичење је отворено олимпијском церемонијом. Такмичиле су се у трчању на 60 метара, 100 јарди (91,44 метара), 300 метара, 1000 метара, штафета 4x110 јарди (око 100 метара) и препоне 100 јарди. Скок у вис, скок у даљ из места, скок у даљ, ако и бацање копља и бацање кугле такође су биле такмичарске дисциплине на овом спортском догађају. Такмичарке су копље и куглу бацале прво десном, а затим и левом руком. Сумирани резултати најбољег бацања десном и најбољег бацања левом руком, давали су коначни поредак такмичарки. На овом такмичењу постављено је 18 светских рекорда.

Успех Првих женских Олимпијских игара одржаних у Паризу 1922. године приморао је IAAF да преговара са FSFI око контроле женске атлетике. IAAF је 1924. године гласао да се санкционише женска атлетика, а не да се уврсти у програм Игара. Притисак FSFI је настављен и на крају је постигнут договор да задрже право на организовање женских атлетских такмичења, али да из назива Игара избаце термин олимпијски. Милиат је избацила термин Олимпијске игре и користила назив Женске светске игре. FSFI је постао снажно независно тело које је почело да парири Олимпијском покрету нарочито после Женских олимпијских игара 1922. године. Услед тога је потписан поменути споразум, а МОК је коначно био спреман да уврсти неке атлетске дисциплине на Игре.

Наредно такмичење под називом Женске светске игре, одржано је 1926. године у Гетеборгу у Шведској. Игре су трајале од 27. до 29. августа и на њима су учествовале такмичарке из Белгије, Чехословачке, Француске, Енглеске, Јапана, Летоније, Пољске, Шведске и Швајцарске. Поред такмичарских дисциплина са претходних Игара,

Сл. 5 Кинуге Хитоми

уведено је и бацање диска. Олимпијској церемонији отварања присуствовало је више од 20.000 гледалаца, а скуп је отворила супруга бившег премијера Мери фон Сидов.

Ове Игре обележила је јапанска такмичарка Кинуе Хитоми која је била једина представница своје земље (сл. 5). Она је победила у такмичењу у скоку у даљ поставивши нови светски рекорд. Тријумфовала је и у скоку у даљ из места, била је друга у бацању диска, трећа у трци на 100 јарди, пета у трци на 60 метара и шеста у трци на 250 метара. Својим резултатима допринела је да у генералном пласману Јапан буде на петом месту.

У Амстердаму 1928. године МОК је уврстио 5 од 11 дисциплина које су биле на Женским светским играма, сматрајући да неким дисциплинама жене нису физички дорасле иако су у њима већ неколико пута учествовале. Милиат је потврдила да је број дисциплина неодговарајући и није била сигурна да ли ће бити додатно редукован на наредним Играма. Одлучила је да настави са организацијом Женских светских игара.

Сл. 6 Кошаркашки тим Канаде

Игре у Прагу одржане су 1930. године као треће по реду Женске светске игре. Трајале су од 6. до 8. септембра и на њима се такмичило 200 учесница из 17 земаља. Такмичарке из Аустрије, Белгије, Чехословачке, Француске, Немачке, Енглеске, Италије, Јапана, Летоније, Холандије, Пољске,

Шведске и Швајцарске такмичиле су се у трчању (60 m, 100 m, 200 m, 800 m, 4x100 m штафета и 80 m препоне), скоку у даљ, скоку у вис, бацању копља, бацању кугле и бацању диска, као и у триатлону (трчање на 100 метара, скок у вис и бацање копља). Одиграни су и егзибициони мечеви у кошарци (посебан тим имала је Канада, сл. 6), рукомету, мачевању, стрељаштву и вожњи кануа. Једини спортски догађај трећег дана такмичења била је кошаркашка утакмица између Канаде и Француске у којој је победила Канада са 18 према 14.

Током Конгреса Међународног атлетског савеза 1928. године вођена је дебата на предлог неких земаља о укидању женских такмичења. Након расправе је одлучено да се само трка на 800 метара укине, а да се остали догађаји задрже. Жене које су се такмичиле на претходним Играма нису заслужиле такав непријатељски став. Такмичење жена у атлетици је стално било на мети критика највероватније из разлога што у питању није аристократски спорт. Атлетичарке нису биле из имућних породица и нису се појављивале на насловним странама магазина нити рекламирале производе. Биле су то обичне жене из фабрика, канцеларија, кројачких радњи, а поистовећивање атлетике са нижим сталежом и радничком класом трајало је деценијама касније.

На Конгресу МОК-а 1929. године одржаном у Лозани, одлучено је да се са Игара у Лос Анђелесу које је требало да буду одржане 1932. године изузме атлетика за жене због неадекватног извештавања о надметањима са претходних Игара. Новинари нису били спремни да прате женску атлетику и подносили су погрешне извештаје о такмичаркама које падају у несвест на половини трке, које хистерично плачу ако нису победиле и томе слично. Званични подаци су оповргли тврдње новинара. Интересантан је податак да су новинари известили да је од 11 жена само њих 6 завршило трку, док је званични податак да је од 9 жена њих 7 прошло кроз циљ. На Играма у Сент Луису одржаним 1904. године у трци на 800 метара два мушкарца су колабирала, а МОК ово није узео као разлог да избаци атлетику из Програма.

Као алтернатива, понуђено је да се одрже такмичења у певању и плесању. Чланови IAAF су запретили да ће бојкотовати Програм мушких дисциплина ако се жене потпуно изузму па је направљен компромис. Жене су у Лос Анђелесу учествовале у трци на 100 метара.

Током овог заседања Олимпијски комитет Финске је подржао захтев нордијских земаља да се у оквиру редукције Програма, потпуно укину такмичења жена. Предложено је да главни одбор направи извештај о искључивању жена након консултовања са делегатима међународних

савеза. Мишљења чланова МОК-а по овом питању била су подељена, али је предлог изгласан.

Конгрес одржан у Барселони 1931. године на гласање је ставио учешће жена у појединим дисциплинама за Игре у Лос Анђелесу. У гимнастици и пливању су једногласно прихваћене, у атлетици са 16 гласова за и 3 против и у мачевању 17 према 2.

Алис Милиат је упутила писмо МОК-у које је прочитано и на Конгресу у Ослу 1935. године. Она је предложила да се изузму све женске дисциплине са Олимпијских игара јер имају своје Игре које се одржавају на сваке 4 године које регулише FSFI а које обухватају све спортове у којима се такмиче жене. Након разматрања овог предлога МОК је закључио да одлуку не може да донесе без консултовања са савезима. Разлог за овакав поступак Алис Милиат је у чињеници да МОК није укључио све атлетске дисциплине у којима су се жене такмичиле на својим играма у Олимпијске игре. Екипа Велике Британије је сматрала да не може ништа да добије учествовањем на ОИ под таквим условима и бојкотовала је Игре у Амстердаму 1928. године.

Ове игре су последњи пут одржане 1934. године у Лондону. Догађај који је био планиран за 1938. годину и који је требало да буде одржан у Бечу, отказан је јер је женама у међувремену дозвољено да се такмиче у свим атлетским дисциплинама на Олимпијским играма. На четвртим Играма које су трајале од 9. до 11. августа учествовало је 200 такмичарки из 19 земаља. Такмичарке из Аустрије, Белгије, Канаде, Чехословачке, Француске, Немачке, Енглеске, Италије, Јапана, Холандије, Пољске, Шведске и Јужне Африке, учествовале су у 12 такмичарских догађаја. Пентатлон је заменио триатлон са претходног такмичења, а обухватао је трку на 100 метара, скок у вис, скок у даљ, бацање кугле и бацање копља. Егзибиционе утакмице су одржане и на овим Играма у кошарци, фудбалу и рукомету.

ЗАКЉУЧАК

Развојни пут женског учешћа на Олимпијским играма је био препун изазова који су захваљујући великом спортском ентузијасту, Алис Милиат, превазиђени и решени у корист жена. Позната је чињеница да на првим Олимпијским играма није било дозвољено учешће женама у такмичењима. Развој националних и међународних спортских савеза је олакшао женама бављење спортом, односно учешће на такмичењима. Њихова подршка у преговорима са Међународним олимпијским комитетом је била од великог значаја. Међутим, управо тај отпор Међународног олимпијског комитета женском учешћу на Олимпијским играма је произвео супротан ефекат, односно, захваљујући томе су настале Женске светске игре, једне од првих

великих међународних Игара на којима су жене могле да се такмиче у атлетици. Током свог мандата председника МОК, Пјер де Кубертен је постепено мењао свој став о учешћу жена на Олимпијским играма, али је био нарочито против њиховог учешћа у атлетским дисциплинама, сматрајући да су претешке за жене.

Када је Алис Милиат 1921. године започела са одржавањем Женских олимпијских игара, она је утицала на чланове МОК да реагују по питању женског учешћа на Олимпијским играма у атлетици. Организовањем Женских светских игара, она је била најбољи пример и извор инспирације многим женама које су такође желеле да се остваре у спорту. Кроз оснивање својих савеза и федерација, жене су започеле борбу за укључивање у тела МОК-а, институцију која је основана као приватни аристократски клуб за мушкарце који је припадао једном човеку који није ни могао да замисли колико ће успешна ова организација постати. Напори Алис Милиат да створи жене олимпијце у атлетици значајни су не само због инклузије жена у атлетске дисциплине, већ и због приказивања жене као спортисткиње које је надахнуло многе жене да се баве спортом. Као резултат, основан је велики број клубова и савеза, развијена су различита такмичења у разним земљама и генерално је више пажње поклоњено женском спорту.

ЛИТЕРАТУРА

1. Булоњ, Ив П. *Олимпијски дух Пјера де Кубертена*. Београд: Народна књига, 1984.
2. Defrantz, Anita. „Women and leadership in sport”. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance* (1988): 46-48
3. Defrantz, Anita. “Progress made, pitfalls and conditions for further advancement of women in the Olympic Movement”. In *Sport. The Third Millennium*. Landry, Landry & Yerles (Eds) Sainte-Foy: Les Presses de L'Universite Laval, 1991.
4. Defrantz, Anita. “The Olympic Games and women”. *Olympic Review*, No. 5 (1995) :30-34.
5. Defrantz, Anita. “The changing role of women in the Olympic Games”. *Olympic Review*, Vol. 26, No. 15 (1997): 18-21.
6. Drevon, Andre. *Alice Milliat La Passionaria du Sport Feminin*. Paris: Vuibert, 2005.
7. Guttmann, Allen. *Women's Sports. A History*. New York: Columbia University Press, 1991.
8. Lekarska, Nadia. “Women in the Olympic Games and movement and Coubertin's Olympic views on their participation in the Games”. *International Olympic Academy: Report of the 30th Session*(1990): 102 – 110.
9. Mechikoff, Robert A. *A history and Philosophy of Sport and Physical Education – From Ancient Civilizations to the Modern World*. San Diego, USA: WCB – McGraw-Hill, 1998.

10. Müller, Norbert, ed. *Pierre de Coubertin Textes Choisis, Vol.1*. Zurich: International Olympic Committee, 1986.
11. Парчина, И. „Улога жена у развоју Олимпијског покрета“. Докторска дисертација, Факултет за менаџмент у спорту, 2014.
12. *Пјер де Кубертен – Идеје, дело, живот*. Београд: Југословенски комитет Пјер де Кубертен
13. Шиљак, Виолета. *Историја спорта*. Београд: Факултет за менаџмент у спорту, 2007.
14. Шиљак, Виолета. *Олимпизам*. Београд: Факултет за менаџмент у спорту, 2013.

Интернет извори

- International Association of Athletics Federation. "Plaque commemorating first womens Olympics,„ IAAF. <http://www.iaaf.org/news/news/plaque-commemorating-first-womens-olympics-un> (преузето 15.02.2013).

WOMEN'S WORLD GAMES

SUMMARY

The subject matter of this paper refers to one of the first international athletics competitions known as the Women's World Games. These first Games for women were organized by the International Sports Clubs of Monaco and Monte Carlo, with the aim to attract and entertain sporting enthusiasts. At this international competition, women had their first opportunity to participate in athletics competitions. The Games were held in 1921, 1922 and 1923 in Monte Carlo. At that time, these Games had a prefix - Olympic. The success of the first Games made the organization of the following competitions for women in a variety of events much easier. The President of the International Federation of Sports for Women was Alice Milliat, and she organized the Women's Olympic Games in Paris in 1922, the International Women's Games in 1926 in Gothenburg, in 1930 in Prague and in 1934 in London. The aim of the study is to determine the importance of Women's World Games for the overall development of women's sports and their inclusion into the competition program at the Olympics. The historical method was applied in the paper. Results of this paper contribute to the clarification of doubts regarding the inclusion of women in the Olympic movement, given that with her work, Alice Milliat directed the attention of the International Olympic Committee to the importance of including women in the competition program at the Olympics.

Keywords: women, athletics, international competitions, Alice Milliat

JUEGOS MUNDIALES FEMENINOS

RESUMEN

El tema de este trabajo se refiere a una de las primeras competiciones atléticas internacionales conocida como Juegos Mundiales Femeninos. Estos primeros juegos para mujeres fueron organizados por el Club Deportivo Internacional de Mónaco y Montecarlo, y tenían como objetivo atraer a los amantes del deporte y entretenimiento. En este concurso internacional, las mujeres tuvieron su primera oportunidad de participar en competencias atléticas. Los juegos se celebraron en 1921, 1922 y 1923 en Montecarlo. Estos juegos en ese momento tenían el prefijo – Olímpicos. El éxito del primero de estos juegos facilitó mucho la organización de la próxima competición para las mujeres en una variedad de disciplinas. La presidenta de la Federación Deportiva Femenina Internacional era Alice Milliat, que organizó los Juegos Olímpicos Femeninos en París en 1922, Juegos Femeninos Internacionales en 1926 en Goteborg, en 1930 en Praga y en 1934 en Londres. El objetivo de este trabajo ha sido determinar la importancia de los Juegos Mundiales Femeninos para el desarrollo general del atletismo femenino y su participación en el programa de competición en los Juegos Olímpicos. En el trabajo se aplica el método histórico. Los resultados de este trabajo han contribuido a la aclaración de dudas con respecto a la inclusión de las mujeres en el movimiento olímpico, ya que Alice Milliat con su trabajo llamó la atención del Comité Olímpico Internacional sobre la importancia de involucrar a las mujeres en el programa de competición en los Juegos Olímpicos.

Palabras clave: mujeres, atletismo, concursos internacionales, Alice Milliat
